

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

לג.

עין משפט
נר מצוה

לֵאמֹר אֲמִי פִי־דָהָל
מֵלֶכֶת הַלֵּלָה אֲמִי
עֲשֵׂין קֹדֶם טוֹשֵׁעַ חִי־מִי
כֹּחַ סִפְיָן וְ:
בֵּן בִּמְיֵי פִי־דָהָל
טוֹעַן הַלֵּלָה חַי וְעֵין
בְּהֶשֶׁת וּבִגְדֵי מִשְׁנֵה
עֲשֵׂין לֹה טוֹשֵׁעַ חִי־מִי
קִמַּט סִפְיָן כֹּחַ:
בֵּן בִּמְיֵי שֶׁסִּפְיָן
טוֹשֵׁעַ חִי־מִי קִמַּט
וּסִפְיָן כֹּחַ קִמַּט סִפְיָן
וְעֵין שֶׁסִּפְיָן:
בֵּן בִּמְיֵי שֶׁסִּפְיָן
לֵדָה גִּמַּט
טוֹשֵׁעַ חִי־מִי קִלְטֵי פִי־

מוסף תוספות

א. שהיה חמור בעני
אפי' לחיבבם בקמת.
רע"ט. ו' ואיורו קי'
היה בגויה ליתל חי צדרי
הלכן קדא למפרע מה.
ג. ואפלו החזיק
אחר שביב רע"ט.
ז. ואז משה (דוהר) ק'
שכבות היסט, מאז נפקא
ליה מנה, בן וכו' וכו' וכו'
ש. שהזכרת ש. רע"ט.
ח. קדא במטילין חזקה
משום דלא. רע"ט.
ט. והוא אמר
גאלי"ט. 1. והוא אמר
אנא מקריבנא שמי, היה
בא בזכות ממתה, היה
קדא ויתא רע"ט. שלא היה
רדא לירש במקום (בניה)
לשנא דקריבנא.
י. משפט קרוב יתור. רע"ט.
י"א. ויגה. 1. [ואל] קשיא מא'
טמיהה דרב. שטן.
י"ב. [דמיר]. נמנ"ץ. 1. וואו
רע"ט. 2. חלוא מגו
במקום רע"ט. וואו רע"ט
סהור לא קאמרי דאיהו
לאו קריבנא אלא לאו דינע
ש. 3. מעתה אף
הפירות ש' להחזיר יורש
אידי בר אבין, קני שיהווה
שטראס, וכו' 1. [ואני] ב'
לזכות בפירות אלא מכה
דוקל. רע"ט.
1. ואית' לרוד ליה דאמל
קמל שון כ"י פורחא הלכין
ליתל חזקה רע"ט.
2. ונפוסין מנייה פירי וההוא
זמן, לא היה. דלמחצא רע"ט.
3. מהומניו לא רע"ט.

רבינו גרשום

וכי גדלי יתמי אשתעי
 וקדמו בחיוריה משום אלה
 ירצנו ויחזקו בלעפר מנכסי
 יתומים (קטנים) אל יפער
 חלל בשבועת יתומים
 גדולים קאמר אבל מנכסי
 יתומים קטנים אפילו
 בשבועת אל יפער אלה
 חוק מוציאן מנכסי
 יתומים (אלא) לא ליעיל
 רבית: טעמן אורי ליה הואב
 וגבירא חסיד דלא הוי קאמר
 ליה דתתמי אפילו רב חסדא
 וזו שומרוני וכו' אמאי
 קטן מן מלתיהו אלא
 דמדי וליה השתא. כומן
 אלה אכיל ליה לפריה הוי
 קאמר דנאק קריבא טפי
 ובין אלה ואלה רבין
 דאמר. ואבוי ורבי אל
 כפורה ליה דאמר אלא
 ליה דאורי אורי.

(א) נראה דל"ל אח"כ היתה רביית אוכלת צהן (והוא בערסין דף כב ע"א):

אמור רבנן הבא ליפרע בו. אע"פ שאף בשנזעה לא היה יכול ליפרע מהם עד שיגדלו כדקאמרין ולכי גדלי אישתעי דינא נהדייהו לא היה מקפיד על ההמתנה אלא על השנזעה^א ונראה ודברא בר שרשום סבר כרז הונא ברבי דרבי יהושע דמפרש^ב טעמא בשילהי מילתין (דף קעד.) טעמא דלין מוקין לנכסי יתומים משום כרי^ג דאי כרז פסא דמפרש משום דפריעת בעל חוב מצוה ויתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו א"כ אפילו יהא אמת דכריו לא היה יכול לעבד להם הקרקע בחובו כיון דלאו בני מיעבד מצוה נינהו וכדבר הונא נמי פסקין האם: **אכבשיה** דשטר משכנתא וחסדא שיעורו זווי. דקאמר משום דכבש לשטר משכנתא מצי למימר לקוחה היא בידי דלא היה ידוע דבמורת משכנתא אחא לידה דאי הוו ידעי דמעיקרא במורת משכנתא אחא לידה לא היה טוען רבא בר שרשום שחול לומר לקוחה היא בידי^ד מידי דהוה לאונון וארסיס דלין לו חוקה נשדה ארסיסותו כיון דידוע דמעיקרא במורת ארסיסותא אמו לידה וכן דברים העשוין להשאל ולהסכיר וגו' (י) דמעיקרא ידעינן דגול שדה זו דלין לו שום חוקה: **מינן דאי בעי** למימר לקוחה היא. ומתני מצי דעמיא דרבא בר שרשום דאפילו אי טעניו למוחה היא כיון

בידי שבעת היסט לעולם צריך דנהי דלין נשצנין על קרקעות
מדאורייתא מדרבנן נשצנים¹ כמו שדקדק רב האי גאון מהיהא דהכותב
(כתובות 97 פז). הפוגמת כחובתה ועד אחד מעידה שהיא פגיע לא
תפגע אלא בשבועה כבר רמי בר חמא למימר שבעה דאורייתא אמר
רבא שמי תשובות דדבר כו' ועוד דלין נשצנין על כפירה שעבוד קרקעות
אלמלא דמדרבנן נשצנין וה"ה שבעות היסט דמ"ש ויש לומר דלין נשצנין
שבעות היסט אלא היכא דטענין ברי אכל הכא ללא טענת ברי הוא
שאין ודאי לתומים שרקע וזו אינה לקוחה בידו הלכך אי הוה
טענין לקוחה היא בידי לא הוה צריך שבעות היסט:

לקוחה היא בירי לא מצית אמרה. אף על גב דאי הוה אומר לקוחה היא בירי הוה נאמן^א מ"מ לא הוי מיגו והכי פירשו דלא מצית אמרה לא היית יכול להענין פניך ולומר כן כיון דנפק קלא ואין כאן מיגו וכענין זה יש בפרק שני דקדושין (דף ג.) ומה יראה לומר מוזר הייתי לא משוי נפשיה רשעא פ"י אינו אומר בצדק מוזר הייתי ואין כאן מיגו אבל ודאי לא אמר מוזר הייתי מפשטא דמתימנ: **קריביה** היא רבב אירי שבב דיקלא. אף גרסינן אלא שבב דיקלא ז"ל שלא היו לו בנים והקרוז יותר יורשו ואף גרס לקריביה יש לומר שהיו לו בנים להכי אינטרין ליה למימר דיקלא לקריביה: **ה"ג** אסור אודי א"ה. ולא גרס דלחור קרוז א צבציל שהיה קרוז יותר ומשום הכי קאמר רב חסדא הא איהו יומתה ואב"י ורצא כסרי כיון דלחור אודי^א ומסתמא לא היה דת אב"י ורצא ורצא לפרש דגרסינן דלחור קרוז^א טפי והיה טוען לקרוז אלא קריבנא טפי פירוש מעיקרא והואיל כפי השגה נמי וגו' צמקום עדים כדבסמוך דא"כ הוה ליה למימר הא איהו^א אמר וזקי נמי הכא צהאי ליגנא כדמסיק צסמוך אב"י ורצא לא סבירא דראה לר"י עיקר דלא גרס לטוף אודי ליה אלא גרס לטוף אימי שהדי טפי מההוא גברא אלא היו מעידים שרב אדרי קרוזו היה וההוא גברא יצא ואפי' ^א גרס טפי מזנין לפרש טפי מכל אותם שהיו העדים וההוא גברא^א ספק ויהי רב אדרי תובע גם הפירות כיון שההוא אכל ודעו אכלי מיהמ"ן^א ו רצא ואפי' סברי כיון שאכל פירות הדיון דבקרע ליכא מיגו^א ואת ואלא^א (דף ג.) אמרינן אי דמיא ואיכא חד סהלא שחיב לשלם מתוך שאינו יכול ליטבע אבל אי ליכא גם הפירות ישלם וי"ל דהתם מיירי שאומר שאכלה שלש שנים והעד יורא אע"פ שהקרע יולא מתחת ידו דאי מהימן צמאי דאמר דאכלה וליכא למימר דנאמין לו שאכלה שלש שנים אבל לא נאמין שלקחה מפסיד שכר ואין אתה נאמן להפסיד ספר תורה דלא דמי דהתם נצחו לשמן^א מ"מ מפסיד שכרו כיון שמודה שאין חייבין לו כלום: ואי

וזהו אהריו גביה. שנתחייב לי שאין משכון עליהן וזמרי לאחר שכלו שני משכנתא אם אחזיר הקרקע ליתומים ואשאל להם חוב שיש לי על אביהם כריך אני לישבע דאמור רבנן הבא ליפרע כו' ואע"פ שיש צדי שטר חוב מחייבני שבעה: אבדשה. אעלים אותה: להוסיף

היה צדיק. דהא אכלתיה שני חזקה
בצחי אבוהון: מהמיננא. בלא שבועה
לדין נשבעין על הקרקעות ו עוד
לחזקה שלש שנים במקום שטר
קיימא: אמר ליה. אציי הא דחשבת
בדעתך דלי בעינא טענינא לקוחה
היא צדי כיון דידעא מילתא
דנמשכנתא ו איתמית בלא הלא מלית
לנמיטען לקוחה היא צדי דהא איכא
קלא ועדות דארעא דיתמי היא
דהשתא שלימו שני משכונתא וכיון
דידעת דאית קלא עקן דארעא דא
משכנתא היא גבך ולא לקוחה אין
לך מחאה גדולה מזו והיה לך לחזר
בשטרך הלכך ויל דהר ארעא יתמי
השתא ובי גלי יתמי שיהו בני מיעבד
מזא דהיינו מבן שלש עשרה שנה
ואילך דהוי חייב במזות אשתעי
דינא בדהיינו על שטר חובך שיש
לך על אציהס תשבט ומטעול כדין
הא ליפרע מנכסי היתומים דכל זמן
שהס קטנים אין יורדין לנכסיהס
לגבות מהן כדאמרינן בערסין בפרק
שום יתומים (אף"ב דריב אובלת בזה
לנכסי יתומים דא"ב דריב אובלת בזה

וּבְדַפְסִיק הַסֵּם [סא:] רַבָּה הִלְכָתָא אִין נִזְקִין לְנַכְסֵי יְתוּמִים וְאִם אִמֵּר מֵנו
נִזְמִין הִלְכָּךְ מִמַּמְיִין לֹאסַע עַד דְּגַלְיָ דִּהִיִּינוּ מִזֵּן י"ג שָׁנִים וְאִילָךְ
כְּדִמוּכָה הָסֵם. וְהָא דְלִמְרִינֵן בִּפְ' מִי שִׁמְתָּ [לָקֵחַ דָּף קנא.] וְלִמְכּוֹר בְּנַכְסֵי
אִבּוֹ עַד שִׁהָא בֶן כ' הֵימָּה שְׂמוּכָה לְאוֹרֶךְ הָהוּא אֵכֵל לְפִרְעָה חוּב אִבּוֹ
בִּצִּית דִּין מוֹכְרִים מִזֵּן י"ג וְאִילָךְ. וְאִי נִמְי מְלוּהָ עַל פֶּה הָיָא כִּי גַלְיָ
לִישְׁתַּעֲיָ דִּינָא בִּהְדִּיִּירוּ וְיִשְׁבַּע וְיִטּוֹל כְּדֹאמֵר רַב פַּפָּא בְּשִׁמְעָתָא בְּתַרִּיתָא
לְמִכְלִיתֵין [קנא.] הִלְכָתָא מְלוּהָ עַל פֶּה הָיָה מִן הַיּוֹרְשֵׁין וְהֵי מִינֵי שֵׁם
עֲדִים אֶלְהוּהוּ וְיִשְׁבַּע שְׁלָא פִּרְעָה וְיִטּוֹל: אִם הָהוּא גִבְרָא אִנְךָ אִשְׁ
אֵנָּה קְרִיבֵיהוּ וְיִשְׁבַּע שְׁלָא פִּרְעָה מִי קְרִיב יוֹתֵר הַחֵיק אֲמוֹת הָאִשָּׁה
בְּקִרְקָא לְפִי שִׁהָא אֵלֶם יוֹתֵר כְּדֹאמֵר רַב נִמְנָן לָקֵמִיָּה [לד:] גְּבִיזָה אֲמוֹרַר שֶׁל
אֲבוֹתֵי זֶה אֲמוֹרַר שֶׁל אֲבוֹתֵי כָל דְּלָאִים גִּבְרָ: לְסוּף. שְׁנָה אִוּ שְׁנָתִים:
אוּדִי לִיָּה. הָהוּא מַחְזִיק לְרַב אִידִי בֶר אִבּוֹן: אֲוֹקֵמֵה רַב חֲסִדָּא בִּידִיָּה.
דְּרַב אִידִי: א"ל. רַב אִידִי לְרַב חֲסִדָּא: לְפִדֵּר לִי. הָהוּא גִבְרָא פִּינִי
דְּאֵכֵל מִהָהוּא יוֹמָא עַד הָאִידִנָּא מִן הַיּוֹם שִׁמְתָּ קְרִיבֵי שְׁאֵכֶלֶם שְׁלָא
כְּדִין: אֲמָן קִסְמָתָא. לִזְכוֹת בְּאִילָן: אֲהֵאִי. אֲהוּדָתָא פִּיו שְׁמוּדָה
עֲכָשִׁי שְׁאֵתָה קְרִיב יוֹתֵר וְהָא אִיְהוּ דְלֹאמֵר עַד הִשְׁתָּא אֵנָּה קְרִיבֵנָא
טַפִּי וְאֵכֵל פִּירוֹת בְּדִין כָּל דְּלָאִים גִּבְרָ זֶה חוּב שְׁמוּדָה עֲכָשִׁי הֵרִי הוּא
כְּנוּתָן לָךְ ③ אֵת הָאִילָן מִדַּעְמוּ אִף עַל פִּי שְׁלָא זְמִיתָ בּוֹ מִן הָדִין:
כִּיּוֹן

טפי אלץ לא היה רואה לחלוק עם רב אידי ונתן לו הדקל צחנם
 דאמר אזא קריבנא טפי שמראנו נתן לך ולא צשציל שאחא קר
 מוחל לו אלא מפני שהוא יותר קרוב ולשון אורי דחוק הוא וכן
 (ט) דלא אכל פירות ולרב אידי היו לו עדים שאכל והא דקאמר א
 ממהימן במאי דאמר שלא אכלה במיגו שלא היה מודה וס"ל דאמרינן
 לא אכלתי ואי בעי אמר אזא קריבנא טפי ועוד א"כ הוה ליה ל
 ללוה הא דרב חסדא נמה ל לשקר צמקום עדים ס"ל אמרינן וגירסת ר"י
 דלאורי קריביה ולי גרס קרוב טפי שלא היו מעידים שרב אידי קרובו
 ללא היו מכירים אם הוא היה קרוב או לאו ולא היה לו שום עדי
 מכירים לכך אוקמה רב חסדא בידיה דרב אידי דהוי רב אידי ודא
 שאכל ורב חסדא פטר ליה במיגו דאי בעי אמר לא אכלי כי אמר
 ואורי חיב לשלם ולא מהימן במיגו הואיל והקרקע יוצא מתחת ידו
 (פ) לרבי אבה לחד סהדא ולתמחין שנין ולפירי דשמוודה שאכל פירו
 חד סהדא לא היה חיב לשלם ואמאי נימא כיון שהקרקע יוצא מתחת
 אינו מעיד אלא משתים דהתם ודאי אי לא הוה חד סהדא פשיטא ד
 שלם שנים לא היה לנו להוציא הקרקע מידו כיון דלאכלה שני חזקה
 אלא בגזל אכלה דאמרינן בהנוקין (גיטין דף נד: וס) דנאמן אתי
 (ש) ואף על פי שפטר (טורה) כיון שהוא צד לזכא כאלו יש עדים

מסורת הש"ס

(א) כתובות דף פז. [לעיל ה':
ע"ש תוס' ד"ה אע"ג גיטין
לד', ז] (ב) [ועי' נוסחת הר"ר
והרא"ש], (ג) [שבושות מז',
ד] רש"ל מח"ז,

גליון הש"ס

רשב"ם ד"ה לקוחה היא
בידי ב' דאין נשבעין על
הקרקעות. עיין לקמן דף
קכח ע"א ברשב"ם ד"ה
לעונן:

הגהות הב"ח

[illegible]